

2019-2022

§OHOVA

**SOSIAALITYÖN JA HYVINVOINTIOIKEUDEN
OSAAMISEN VAHVISTAMINEN –**
laadun tae koulutuksessa ja työelämässä

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Hankepilotit ja tiedontuotanto

Loppuseminaari 17.5.2022
Pirjo Oinas & Saara Tuulari

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Hankkeen konkreettiset toimenpiteet

- 1) Laaditaan selvitys sosiaalihuollolle, erityisesti sosiaalityölle asettuvista juridisista osaamisvaateista ja niiden merkityksistä.
- 2) Toteutetaan kolme toiminnallista pilottia:
 - Pilotti 1: Järjestetään kuntakohtaiset työseminaarit (Roi, Inari, Kittilä).
 - Pilotti 2: Tuotetaan sosiaalityön ja hyvinvointioikeuden opintokokonaisuus työelämätahoille.
 - Pilotti 3: Juurrutetaan sosiaalityön ja hyvinvointioikeuden opintokokonaisuus osaksi Lapin yliopiston opetustarjontaa.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Selvitys oikeudellisen osaamisen tarpeista, pilottikuntien työseminaarit

Toteutus 2019 - 2021

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Selvitys oikeudellisen osaamisen tarpeista

- Pilottikunnat Inari, Kittilä ja Rovaniemi
- Kuntatapaamiset syksyllä 2019
- Valvontaviranomaiset (AVI, Valvira) ja muut hanketoimijat (VamO)
- Havaintoja
 - Kuntien käytössä oleva oikeudellinen asiantuntemus vaihtelevaa
 - Sosiaalityön asema, profession vahvistaminen
 - Puutteita työntekijän vastuun ja velvollisuuksien hahmottamisessa, alaan ja työtehtäviin liittyvän yleissääntelyn tuntemisessa
 - Tarve viranomaisten välisen yhteistyön lisäämiseen
 - Kuntien ongelmallinen kaksoisrooli palveluiden järjestäjänä ja valvojana

(Saara Tuulari – Timo Harrikari – Carita Lappi – Sanna Hautala – Tarja Kemppainen – Merja Laitinen – Mirva Lohiniva-Kerkelä, Oikeudellisen osaamisen tarpeita sosiaalityössä. §OHOVA-hankkeen selvitys 2020. Saatavilla www.ulapland.fi/sohova)

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Kuntakohtaiset työseminaarit syyskuu 2020 – tammikuu 2021

1. Aloitus

- Yhteiset tavoitteet & keinot

2. Seuranta

- Tavoitteiden toteutuminen

3. Arviointi

- Mitä suunniteltu, mitä tehty, miten toteutuneet?

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Kuntakohtainen sisältö

Kittilä

Teema: Sosiaalityön ja terveydenhuollon yhteistyö

Osallistujat: kunnan sosiaalityö & terveydenhuolto

Nykytilan ongelmia:
Yhteydenpito
Asiakasprosessi

Inari

Teema: Sosiaalityön ja oppilashuollon + opetustoimen yhteistyö

Osallistujat: kunnan sosiaalityö, oppilashuolto ja opetustoimi

Nykytilan ongelmia:
Oikea-aikaiset yhteydenotot
Yhteydenpito

Rovaniemi

Teema: Asiakkaan omatyöntekijän rooli ja osaaminen

Osallistujat: kaupungin sosiaalityöntekijät kattavasti eri työaloilta

Nykytilan ongelmia:
Kokonaisvaltainen osaaminen (oikeudellinen ja järjestelmäosaaminen)
Palvelujärjestelmän ja sosiaalityön pirstaleisuus
Sosiaalityö professiona

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

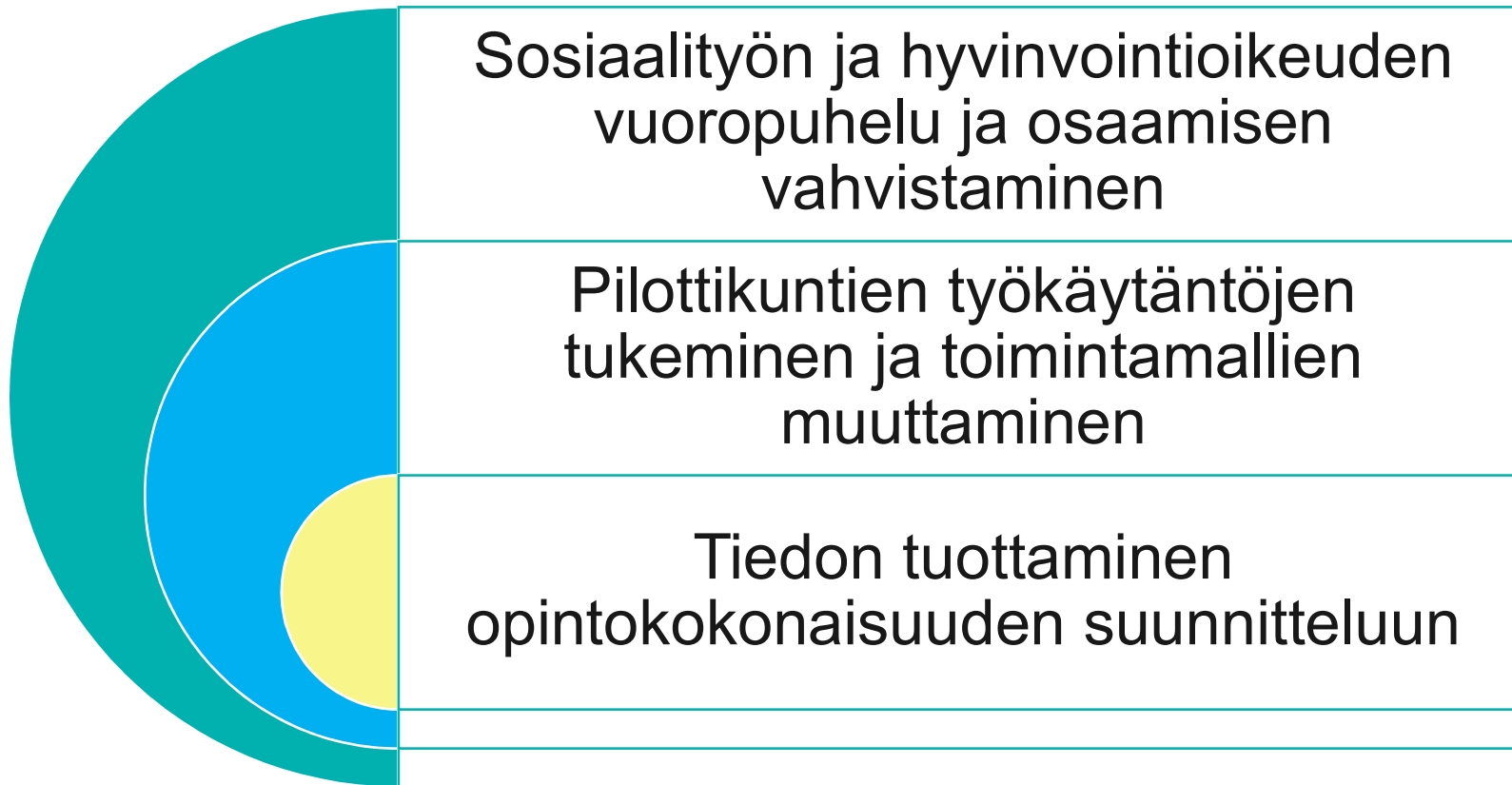
Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Työseminaarien tavoitteet

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

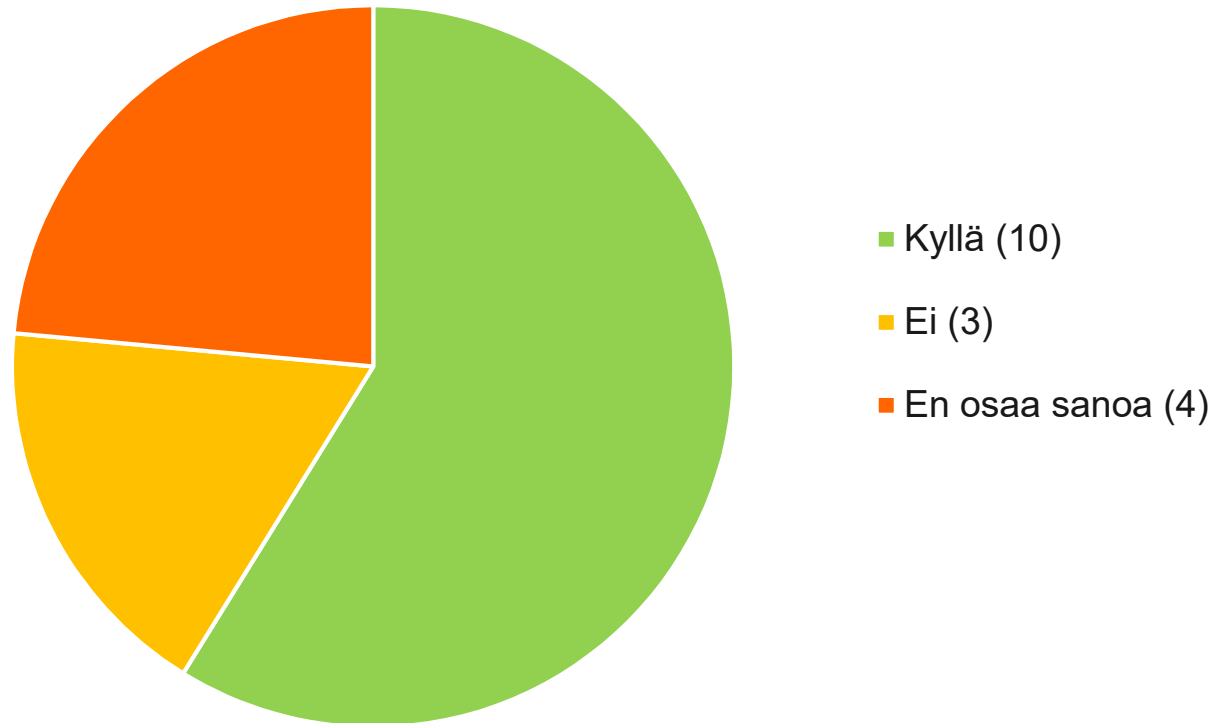
Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Työseminaarien vaikuttavuusarvio

- Tammikuussa 2022 kaikille osallistuneille sähköpostitse Webropol-kysely
- 79 vastaanottajaa, 15:tä ei tavoitettu -> 64 osallistujalle
- Vastauksia tuli 17 -> vastausprosentti 26,5
- Vastaukset paikkakunnittain
 - Inari 3
 - Kittilä 3
 - Rovaniemi 11

Onko työseminaareista ollut hyötyä työssäsi?

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Kyllä, miten?

- Olen tarvinnut opittua työssäni jatkuvasti.
- Syventänyt tietoa asiakkaan oikeuksista ja sen huomioimista asiakasprosesseissa.
- Osaaminen oikeudellisesta sosiaalityössä on kasvanut ja monipuolistunut.
- Rohkaissut perusteluissa laajempaan tarkasteluun asiakasnäkökulma huomioiden.
- Ovat muistuttaneet asioista ja palauttaneet mieleen asioita joita on tärkeä ottaa huomioon työssä.
- Sain uusia virikkeitä töihin ja lakitietoa ym.
- Oma työtä koskevat yhteiset keskustelut ja koulutusmahdollisuudet ovat aina hyödyksi.
- Tietoa on saanut lisää.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Ei, miksei?

- Mikään ei ole muuttunut.
- Pystyin osallistumaan vain kerran.
- Käytännössä mikään ei kuitenkaan muuttunut, vaikka yhteistyön vahvistamisesta sosiaali- ja terveystoimialojen välillä keskusteltiin.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vapaa sana

- Yhteistä pohdintaa ja mielenkiintoisia luentoja keskusteluineen parasta antia.
- Sosiaalitieteen ja oikeustieteen yhteistyö on erittäin hyvä ja tarpeellinen asia. Molemmissa koulutuksissa tarvitaan toisen alan tietoa.
- Rohkaiseva, kannustava ja tiedollisesti monipuolinen ja antoisa kokonaisuus. Juridiikan tuominen työkokemuksen keskiöön sosiaalityöntekijänä luvallistui ja tuli lähemmäksi aiempaa laajemmin.
- Seminaareissa oli antoisaa keskustelua, mutta valitettavasti näyttää siltä, että se ei muuttanut paikkakunnan käytäntöjä.
- Hankkeen olisi ollut syytä jatkua pidempään, jotta muutoksia olisi tullut käytännön tasolle. Toisaalta tilanteen muuttumattomuus ei ole hankkeen toteuttajien vastuulla vaan paikallisten toimijoiden.
- Yksilötasolla on saanut tietoa ja voinut miettiä omia toimintamalleja ja tilanteita työssä. Työyhteisötasolla en ole huomannut hyötyä tai muutosta tai mitään.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Koulutuspilotit

Toteutus 2021-2022

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Moodle -oppimisympäristö

- Valtakunnallinen kiinnostus
- Saavutettavuus
- Luentotallenteet
- Online-luennot
- Online-ryhmätöiden purut
 - Opiskelijoille vapaat tavat toteuttaa ryhmätyöskentely
- Nauhoitteet jälkikäteen kuunteleville

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Koulutuskokonaisuudet

- **I Pilotti 3.5. – 31.12.2021**
 - Valittiin 60 käytännön työelämässä olevaa opiskelijaa
 - 48 sosiaalityöntekijää, 12 juristia
 - 58 aloitti koulutuksen
 - 45 suoritti koulutuskokonaisuuden loppuun
-
- **II Pilotti 14.3. – 11.6.2022**
 - Valittiin 30 opiskelijaa
 - Paikat 10 + 10 perusopiskelijalle
 - 5 + 5 käytännön työelämässä olevalle

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Opintokokonaisuus työelämässä oleville sosiaalityöntekijöille ja juristeille (10 op)

MODUULIT

I MODUULI (3 op) 3.5.-20.6.2021

Oikeudellinen sosiaalityössä, sosiaalityö oikeudellisessa – jaettu ymmärrys ja laadukkuus

II MODUULI (3 op) 30.8.-17.10.2021

Järjestelmäosaaminen asiakkaan oikeuksien ja osallisuuden turvaajana

III MODUULI (3 op) 25.10.-12.12.2021

Ennalta ehkäisevä monitoimijainen yhteistyö

IV MODUULI (1 op) 14.12.-31.12.2021

Päätösseminaari
14.12.2021 klo 16:00

Palautteenanto
31.12.2021 mennessä

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

I Moduuli

Tavoite

Ensimmäisessä moduulissa avataan oikeudellisen ja sosiaalityön suhdetta tavoitteena ymmärryksen lisääminen oikeuden eri tasojen ja sosiaalityön etiikan ja käytännön välisestä yhteydestä. Asiantuntija- ja ryhmäkeskustelujen parissa arvioidaan perus- ja ihmisoikeuksien ja sosiaalityön etiikan merkitystä harkintavallan käytössä ja erilaisissa laintulkintatilanteissa. Lisäksi pohditaan saamelaisten aseman ja kielellisten ja kulttuuristen oikeuksien hahmottamista osana kokonaisvaltaista sosiaalityötä.

Rakenne

Luennot

Aineistoon perehtyminen ja itsenäinen työskentely

Pienryhmätyöskentely

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

II Moduuli

Tavoite

Moduulin tavoitteena on vahvistaa järjestelmäosaamista ja lisätä sosiaalityön moniulotteisuuden ymmärtämistä sosiaalityössä ja siihen liittyvien oikeudellisten asiantuntijoiden työssä. Moduulissa käsitellään mm. asiakkaan menettelyllisiä oikeuksia ja sosiaalityön laadunvalvontakeinoja sekä tarkastellaan sosiaalityön ammatillisen osaamisen ja ymmärryksen merkitystä asiakkaan oikeuksien toteutumisen kannalta. Tavoitteena on syventää ymmärrystä siitä, miten sosiaalityön ammatillinen osaaminen ja juridiset kysymykset kohtaavat ja tukevat toisiaan käytännön asiakastyössä.

Rakenne

Case-tehtävät pienryhmissä

Aineistoon perehtyminen ja itsenäinen työskentely

Online-luennot

Yksilötehtävän purku

Pienryhmätyöskentelyn purku asiantuntijoiden kanssa

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

III Moduuli

Tavoite

Moduulin tavoitteena on syventää osallistujien ymmärrystä monitoimijaisen yhteistyön merkityksestä sekä sosiaalityön että oikeudellisten asiantuntijoiden työskentely-ympäristöissä. Opintojaksossa pohditaan monitoimijaisen yhteistyön sisältöä ja merkitystä asiakkaan oikeuksien toteuttamisessa ja toteutumisessa. Käytännön tilanteet ja niistä käydyt pienryhmäkeskustelut sekä asiantuntijaluennot vahvistavat käytännön ratkaisutilanteissa tarvittavaa osaamista.

Rakenne

Pienryhmätyöskentely ja ryhmätöiden online-esitykset

Itsenäinen työskentely

Luennot

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

IV Moduuli

Moduuli on kaksiosainen yhteenveto koulutuspilotista. Päätösseminaarissa kuullaan vastuopettajien, opiskelijoiden ja hanketiimin asiantuntijoiden näkemyksiä koulutuspilotista ja tulevaisuuden kehittämistarpeista sosiaalityön ja juridiikan rajapinnalla.

Toinen osa yhteenvedosta muodostuu opiskelijoiden omasta arvioinnista. Opiskelijat antavat kirjallisen palautteen, jossa arvioidaan koulutuksen sisältöä, toteutusta ja antia omaan työhön. Palaute on osa opintosuoritusta.

Päätösseminaari

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

I pilotin palaute ” Onko ajattelusi oikeudellisen ja sosiaalityön yhteydestä muuttunut jotenkin kurssin aikana?”

- Tiedostan paremmin, että pitää katsoa useampia pykäliä ja lakeja sekä kokonaisuutta. Oikeudellisen ja sosiaalityön osittain yhteinen arvo- ja tehtäväpohja ovat avautuneet.
- Palauteseminaarissa tuli hyvin esiin se, että jo tällaiset koulutuspiilotit vahvistavat aluetta, kun ammattiryhmät kohtaavat ja pääsevät vuoropuheluun keskenään.
- Kyllä on muuttunut siten että asiakkaiden oikeudet tulevat nyt ensimmäisenä mieleen ja hyvin helposti myös havaitsen asiayhteydestä jos esillä on vain ns. järjestämisen tai palveluntuottajan näkökulma. Olen myös alkanut työssäni lisääntyvästi puolustamaan asiakkaan oikeuksia.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

- Opintojen myötä oma sosiaalihuollon ammatillinen osaaminen on vahvistunut, ja se näkyy siinä, että rohkeammin uskaltaa tuoda asiat esille
- Luennot, materiaalit ja ryhmäkeskustelut ovat tukeneet jo olemassa olevaa osaamista. Työ esimiesasemassa on todella yksin puurtamista, kurssin aikana sai olla ”yksi muista”. Oli ilo havaita osaavansa ihan oikeasti aika paljon.
- Muuttui. Olen ennen opintoja ajatellut asiaa lähestulkoon vain oikeudellisesta ja juristin näkökulmasta. Koulutuksen jälkeen ajattelen asiaa laajemmin ja toivon mukaan osaan pysähtyä jatkossa miettimään myös toista näkökulmaa.
- Ei muuttunut, mutta vahvistunut.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

- Oli hämmäntävää huomata, kuinka heikkoa oikeudellinen osaaminen on useilla lakeja soveltavilla sosiaalialan ammattilaisilla. On hämmäntää huomata myös se, että asiakkaan etu ei ole ensisijainen, vaan se voi olla organisaation/kunnan/jonkin muun etu tai näkökulma, jonka mukaan sosiaalityössä asioita ratkaistaan.
- Kurssi vahvisti ajatusta myös siitä, ettei kuntatyönantaja ole aina "oikeassa" vaan voi pyrkiä järjestämään asioita esimerkiksi talouskysymykset edellä. Asiakkaan etu ja edun mukaisten toimintojen järjestäminen on vaatinut uskallusta myös kyseenalaistaa toimintatapoja.
- Paras anti kurssilta oli se, että oivalsin perustuslain ja muiden "yleislakien" tärkeyden, muiden lakien taustalla.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Opintokokonaisuus maisterivaiheeseen opiskelijoille ja työelämässä oleville (10 op)

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

I Moduuli: Jaettu ymmärrys sosiaalityössä ja hyvinvointioikeudessa (5 op)

Moduulin tavoitteet

Moduulin suoritettuaan opiskelija

- Osaa jäsentää oikeudellisen ja sosiaalityön välistä suhdetta sekä tunnistaa teoreettisten lähtökohtien erilaisuuden ja samankaltaisuuden
- Hahmottaa perus- ja ihmisoikeuksien ja sosiaalityön etiikan välisen yhteyden
- Osaa perustella asiakkaan edun ja yksilön oikeudet perusoikeuksien ja etiikan näkökulmasta

Suoritustavat

- Opintojakso suoritetaan verkossa tapahtuvana ryhmätehtävänä sekä luentojen ja kirjallisuuden pohjalta kirjoitettavana yksilötehtävämuotoisena esseenä.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

II Moduuli: Menettelylliset oikeudet, oikeusturva ja monitoimijuus (5 op)

Moduulin tavoitteet

Moduulin suoritettuaan opiskelija

- Tunnistaa sosiaalityön ja oikeudellisen asiantuntijatyön moniulotteisuuden ja niiden yhtymäkohdat
- Hahmottaa menettelyllisen osaamisen merkityksen asiakkaan oikeuksien toteutumisen näkökulmasta

Suoritustavat

- Opintojakso suoritetaan verkossa olevan materiaalin pohjalta laadittavana ryhmätehtävänä, osallistumalla luennoille ja keskusteluihin sekä luentojen ja kirjallisuuden pohjalta kirjoitettavana esseenä. Opintojaksoon sisältyvät myös SHOHOVA-hankkeen päätösseminaari ja palautekysely (pakollinen).

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Tiedontuotanto

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Euroopan union
Euroopan sosiaalirahasto

OIKEUSKIELEMURAT HALTUUN

SOSIAALITYÖNTEKIJÄN

ammattitaito koostuu monesta palasesta ja prosessista. Sosiaalityön menetelmän hän ensin kuuntelee ja suhteuttaa asiakkaiden yksilölliset elämäntilanteet laajempaan yhteiskunnallisiin ja sosiaalisiin kehyksiin. Tilanneanalyysin jälkeen hän päättää, miten auttaa asiakastaan parhaiten eteenpäin.

Tässä vaiheessa on välttämätöntä tuntea sosiaalilainsäädäntöä ja osata soveltaa lakeja.

”Kaikkia lakeja ei tarvitse osata, mutta on tunnettava alan oikeudellinen ympäristö.

osattava soveltaa niitä asiakkaan edun mukaisesti.

Koska sosiaalityöntekijä tekee työtään virkavastuulla, hän myös kantaa vastuun päätöksistään. On valmistaututtava myös mahdollisten valitusten jälkeen perustelevaan päätöksensä laissa säädettyjen menettelysäännösten mukaisesti.

MONI SOSIAALITYÖNTEKIJÄ koee lainsäädännön monimutkaiseksi ja vaikeasti hallittavaksi systeemiksi. Ei ihme, sillä omaksuttavaa lainsäädäntöä alalla riittää vuoreksi asti.

On laskettu, että sosiaalialaa koskettaa yli sata erillislakia. Lisäksi lainsäädäntöä uudistuu koko ajan, joten lakimuutoksissa on pysyttävä koko ajan kiinni.

– Onneksi yhdenkään sosiaalityöntekijän ei tarvitse tuntea kaikkien sosiaalialaa koskevien lakien kaikkia yksityiskohtia, Lapin yliopiston hyvinvointioikeuden apulaisprofessori **Mirva Lohiniva-Kerkelä** toteaa.

– Alan oikeudellinen ympäristö on kuitenkin tunnettava niin hyvin, että sieltä löytyy kulloisenkin asian kannalta keskeiset periaatteet ja menettelytavat, jotta pystytty oikeuttamaan ratkaisunsa asiakkaan suhteen.

LAPIN YLIOPISTOSSA starttasi viime vuonna ESR-rahoitteinen SOHOVA-hanke, jolla halutaan tuoda lakivivakoiden hallinnan tuskaan helpotusta. Hankkeessa sosiaalityön ja hyvinvointioikeuden asiantuntijat yhdessä puretuvat kentältä raportoituihin oikeudellisen osaamisen ongelmiin ja kehittävät niiden pohjalta uudenlaista koulutusta.

Yhteistyöllä ymmärrystä, arvoa ja osaamista

Sosiaalityötä määrittävä lainsäädäntö on pirstaleinen ja vaikeasti hallittava. Sosiaalityö ja hyvinvointioikeus ratkovat ongelmaa yhteisellä koulutuksella.

TEKSTI LINNEA PIKKUPEURA
KUVITUS MERI HEIKKILÄ

Sosiaalityön asiakastyöhön vaikuttavat juridiset periaatteet voivat tuntua kaukaisilta, työn todellisuudesta irrallisilta ihanteilta. Niiden soveltaminen yksittäisiin tilanteisiin on merkittävä sosiaalityön haaste, johon sosiaalityö ja hyvinvointioikeus pyrkivät etsimään ratkaisua kahden oppiaineen vuoropuhelun ja yhteistyön keinoin.

Lapin yliopiston sosiaalityön ja oikeustieteen yhteistyössä toteutettu SOHOVA-hankkeen tarkoituksena on lisätä sosiaalityön käytäntöihin liittyvistä oikeudellisista edellytyksistä, mahdollisuuksista ja rajoista. Hankkeessa tavoitellaan kehityssuuntaa, jossa lainsäädännön asettamat velvoitteet ja asiakkaiden tarpeet voidaan sovittaa yhteen taloudellisesti ja eettisesti kestävällä tavalla. Oppiaineiden vuorovaikutuksellinen yhteistyö pyrkii vahvistamaan sosiaalityön sekä oikeustieteen ammattilaisten osaamista ja ammattitaitoa.

– Puutteita on sekä sosiaalityöntekijöiden juridisessä osaamisessa että juristien ymmärryksessä sosiaalityön käytännöstä. Hankkeen tavoitteena on työelämässä olevien sosiaalityöntekijöiden ja juristien osaamisen vahvistaminen sekä vuoropuhelun kehittäminen Lapin yliopiston sosiaalityön ja oikeustieteen oppi-

neiden välillä, ker-
too hankkeen pro-
jektipaallikko Tarja
Kempainen.

Lait vaikuttavat sosiaalityön arkeen
Sosiaalityötä määrittävä lainsäädäntö on pirstaleinen ja vaikeasti hallittava, ja jopa juridiikan ammattilaisen voi olla vaikeaa muodostaa kattavaa kuvaa sosiaalityöntekijän arkeen vaikuttavista lakipykalista. Sosiaalityöhön kohdistuu paljon vaatimuksia ja odotuksia eri tahoilta.

Sosiaalityöntekijän arkeen voivat vaikuttaa sosiaalihuollon yleis- ja erityislakien lisäksi esimerkiksi hallintolaki, yhdenvertaisuuslaki, holhousvoimilaki, elänytuslaki, päihdehuoltolaki sekä edunvalvontavaltuuslaki.

Oikeudellisen osaamisen ja asiantuntijuuden vahvistaminen mahdollistavat asiakkaiden perusoikeuksien

Kunta hyvinvoinnin edistäjänä – hyvinvoinnin moniulotteisuus lainsäädännössä ja kunta-asiakirjoissa

Pia Hakamäki – Riitta Koivula – Anne Lounamaa – Ville Nieminen – Antti Rautiainen – Tarja Saarelainen – Marja Salenius – Saara Tuulari

- Tulossa 2022 (Focus Localis)
- Miten hyvinvointikäsite määrittyy kunnan tehtäviin liittyvässä lainsäädännössä sekä kuntastrategioissa ja talousarvioissa?
- 13 lakia, joissa hyvinvoinnin edistäminen mainittu lain tai sen sääntelemän päätehtävän yhtenä tarkoituksena tai tavoitteena ja jotka liittyvät kunnan tehtäviin
- 13 kunnan strategiat ja talousarviot (26 asiakirjaa)
- Määrällinen analyysi: hyvinvointi, terveys (terveellisyys, terveyden edistäminen), ennaltaehkäisy (ehkäisy), osallisuus, turvallisuus ja sosiaalinen kestävyys
- Aineistolähtöinen sisällönanalyysi kunta-asiakirjoissa

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Hyvinvoinnin edistäminen kuntia koskevassa sääntelyssä

Kuntalaki (410/2015)
Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista (vanhuspalvelulaki, 980/2012)
Laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019)
Laki vapaasta sivistystyöstä (632/1998)
Lastensuojelulaki (417/2007)
Liikuntalaki (390/2015)
Mielenterveyslaki (1116/1990)
Museolaki (314/2019)
Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)
Perusopetuslaki (628/1998)
Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)
Terveystenhuoltolaki (1326/2010)
Varhaiskasvatuslaki (540/2018)

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Yhteistyön rakenteet sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännössä ja käytännöissä

Saara Tuulari – Tarja Kemppainen

- Tulossa 2022 (Edilex)
- Sosiaalihuoltolain ja terveydenhuoltolain yhteistyösäätely
 - 1) Yhteistyön tavoitteita ja järjestämistä koskevat säännökset
 - 2) Asiakas-, palvelu- ja työalakohtaiset säännökset
 - 3) Asiakaskohtaisen yhteistyön toteuttamista koskevat säännökset
- Laura R. Bronsteinin monitoimijaisen yhteistyön malli
- Kittilän työseminaarit

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

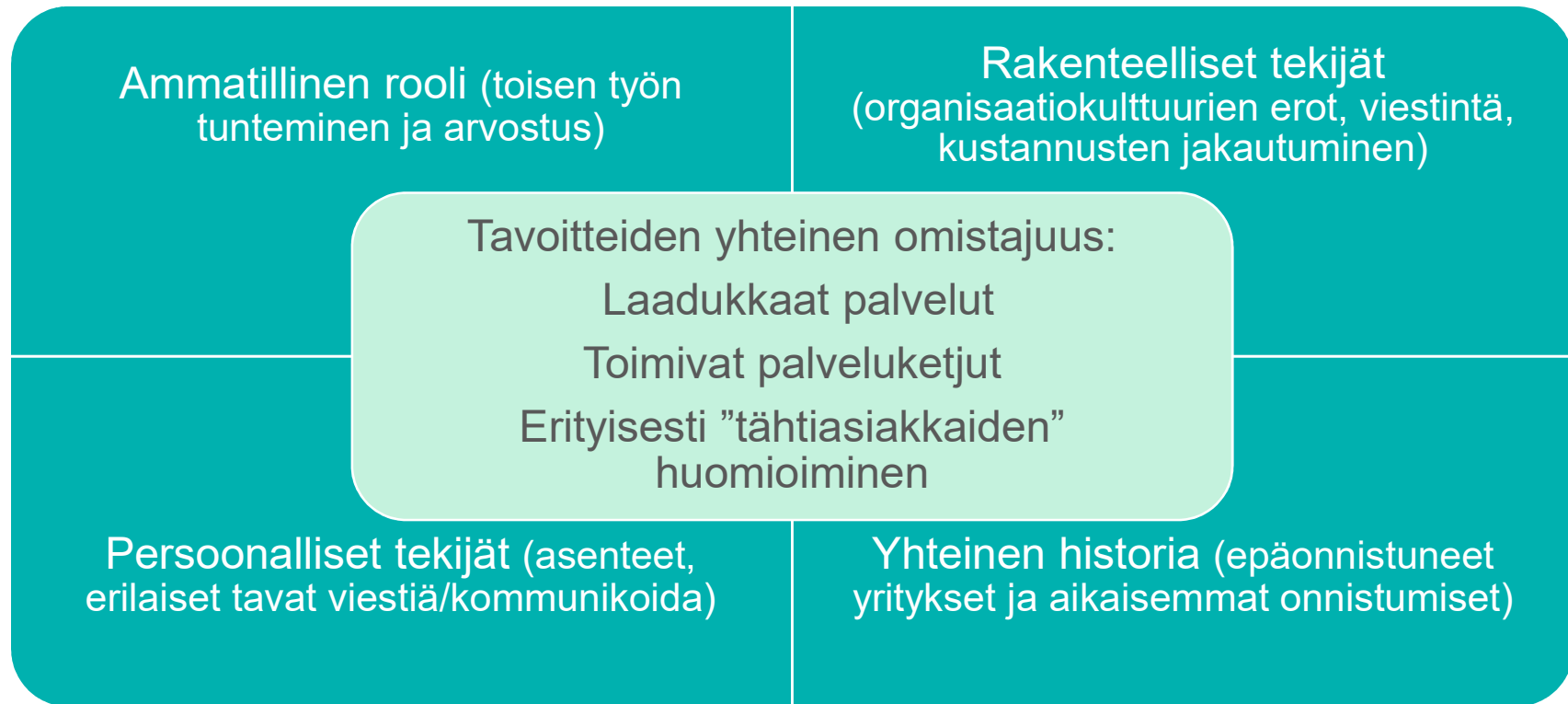
Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Monitoimijaisen yhteistyön osa-alueet ja niihin vaikuttavat tekijät (Laura R. Bronstein)

Kittilän kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyön kehittämiskohteet Bronsteinin malliin sijoitettuna

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Yhteistyön rakenteista

- Yhteistyön tarve ja merkitys (SHL 1 §, THL 2 §)
- Lainsäädännöllä edistetään
 - Velvollisuudet ja mahdollisuudet
- Lainsäädännön mahdollisuuksien tunnistaminen ja hyödyntäminen
 - Sosiaalihuollon vastuu riittävästä asiantuntemuksesta (SHL 41 §)
 - Salassapitosäännökset
- Käytännössä vaatii organisaatioiden yhteistä ymmärrystä
- Sote-yhteistyössä sosiaalihuollon asema suhteessa terveydenhuoltoon
- Sote-uudistuksen mahdollisuudet ja uhat

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Viranomaisvalvonta, omavalvonta ja ilmoitusvelvollisuus sosiaalihuollon ympärivuorokautisissa palveluissa

Mirva Lohiniva-Kerkelä – Saara Tuulari – Pirjo Oinas

- Julkisen vallan velvollisuus turvata riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut (Suomen perustuslaki, PL 19 §)
- Velvollisuus turvata perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen (PL 22 §)
- Yhdenvertaisesti saatavilla ja saavutettavissa olevat laadukkaat ja tarpeenmukaiset palvelut
- Valvontajärjestelmän merkitys yksilön oikeusturvan kannalta

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

- Eri tahojen ja toimijoiden vastuut ja roolit sosiaalihuollon ympärivuorokautisten toimintayksikköjen valvonnassa
- Aluehallintovirastoilta (AVI) kahdeksan ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta (Valvira) kaksi keskeytyspäätöstä
 - Kuusi koski vanhusten tehostettua palveluasumista tai tehostettua ja perusmuotoista palveluasumista, kaksi lastensuojelun palveluita, yksi päihde- ja mielenterveysasiakkaiden asumispalveluita ja yksi kehitysvammaisten ja vanhusten tehostettua palveluasumista, jossa kyse oli pääasiassa vanhusten tehostettua palveluasumista koskevista puutteista.
- Jokainen keskeyttämis päätös tarkoittaa, että omavalvonta on pettänyt. Omavalvontasuunnitelman laatiminen ei sinänsä vaikuta olevan haasteellista, vaan haasteet muodostuvat omavalvontasuunnitelman toteuttamisesta käytännössä.
- Valvontaviranomaisten ohjaus ja neuvonta eivät auta, jos niihin ei suhtauduta vakavasti.
- Johdolla ei välttämättä ole riittävää sosiaalihuollon käytäntöjen ja lainsäädännön tuntemusta.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Lopuksi

- Sosiaalityön ja hyvinvointioikeuden jaettua ymmärrystä tarvitaan sekä asiakkaan oikeuksien toteutumisen että järjestelmän toimivuuden kannalta
- Osaamisen vahvistuminen keskusteluiden ja vuoropuhelun kautta
- Opetukseen uusia elementtejä
 - vuorovaikutuksellisuus ja verkko-opetus
 - oppiminen yhdessä pohtimalla
 - syvempi pohdinta asiantuntijoiden (työelämä) kanssa
 - yhteisestä pohdinnasta pohja yksilötehtävälle
- Koulutustarve olemassa, siihen vastataan myös jatkossa

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Kiitos!

Pirjo Oinas (pirjo.oinas@ulapland.fi)
Saara Tuulari (saara.tuulari@ulapland.fi)

www.ulapland.fi/sohova

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto